

Verder denderen op euthanasiespoor

Tertio, 8 november 2011

door Jan de Volder

Er zit voor christenen niets anders op dan de contrastgemeenschap te vormen in een samenleving die zelfbeschikking verabsoluteert. Zorg tot het einde is de beste garantie voor menselijke waardigheid.

Voorzitter Wim Distelmans (VUB) van de Federale Commissie Euthanasie vraagt in een open brief aan formateur Elio Di Rupo het debat over euthanasie te heropenen. De euthanasiewet van 2002 zou niet meer up-to-date zijn, want van de honderdduizend sterfgevallen in ons land vallen er maar 1.900 onder de euthanasiewet, terwijl er bij de helft van de overlijdens wel medisch handelen is gemoeid (19.000 gevallen van palliatieve sedatie; 30.000 andere tussenkomsten zoals opvoeren van pijnstillers). De oproep van Distelmans om de euthanasiewetgeving te verbreden, verbaast niet. In tegenstelling tot de zienswijze van hoogleraar Medisch Recht aan de K.U.Leuven Herman Nys. Hij stelde dat euthanasie bij mensen die levensmoe zijn, kan volgens de wet. De hoogleraar stelt dat de wet evenwel “te eng” is voor euthanasie bij dementie. Zou euthanasie een wettelijke mogelijkheid kunnen worden voor wilsonbekwame patiënten die voordien een wilsverklaring ondertekenden? Dat kan vandaag alleen voor wie in een onomkeerbare coma vertoeft. Nys staat zelf huiverig tegenover zo’n wetswijziging.

Wilsonbekwaamheid

Net die wilsonbekwaamheid is in het geval van demente ouderen een cruciaal probleem, reageerden prompt enkele artsen van de Werkgroep Palliatieve Zorg en Geriatrie (PaGe) van de Federatie Palliatieve Zorg. Hoe moeten artsen reageren als een familielid met een voorafgaande wilsbeschikking zwaait? “Wie garandeert dat die niet onder sociale druk is opgesteld”, vraagt medeondertekenaar Jo Lisaerde zich af. En wie moet de evaluatie maken op zo’n moment? “Hoeveel hulpverleners zijn in staat euthanasie uit te voeren bij een persoon met dementie die geen uiting geeft van lijden en eventueel zelfs aangeeft van het leven te genieten”, klinkt het. “Maar wat te doen als er wel sprake is van ondraaglijk lijden?”

Mensenrecht

Eén trein kan een andere verbergen. Achter de terechte vraag om de euthanasiewet na tien jaar te evalueren, te toetsen aan de realiteit en waar nodig te verduidelijken, zit een ideologisch gestuurde vraag om euthanasie te laten evolueren tot een afdwingbaar ‘mensenrecht’. “Veel landgenoten beschouwen euthanasie ondertussen als een recht, niet als iets abnormaals”, stelde commentator Steven Samyn in De Morgen. Dat kan wel zijn, maar feitelijk staat dit haaks op de intentie van de wetgever. Die ging in 2002 uit van een objectieve noodsituatie bij ondraaglijk lijden en een wilsuiting van een wilsonbekwame mens. Dat is echter allang niet meer het geval.

We mogen hopen dat onze wetgevers dit delicate debat met de nodige wijsheid zullen voeren en niet alleen de ‘tijdgeest’ achterna zullen snellen. Want het moet toch tot nadenken stemmen dat buiten de Benelux geen enkel ander EU-land euthanasie uit de strafwet haalde. De zich uitbreidende wettelijke mogelijkheid op euthanasie kan de innerlijke weerbaarheid van de zieke impliciet ondermijnen en de draagkracht van al wie bij de zorg om een patiënt betrokken is. Wat als de middelen en het personeel schaarser worden? Wat als familieleden om persoonlijke redenen zitten te wachten op de dood van iemand? Hoe groot is de impliciete druk die uitgaat van een omgeving? Euthanasie kan en mag niet het laatste antwoord van de samenleving zijn op het lijden van een medemens.

Waardigheid

Over de evolutie van onze samenleving die de zelfbeschikking verabsoluteert en verder denderd op het euthanasiespoor als summum van menselijkheid, moeten we ons weinig illusies maken. Er zit voor de christenen niets anders op dan ook hier contrastgemeenschappen te vormen: plaatsen waar het doden van een medemens zelfs op diens verzoek niet kan. Plaatsen waar de beste zorg, pijnbestrijding en spirituele en menselijke nabijheid worden geleverd. Plaatsen die in de praktijk het voorbeeld leveren dat zorg tot het einde de beste garantie is voor menselijke waardigheid: van de nabestaanden, de samenleving én de zieke.

Overgenomen met toestemming van Tertio.